

Dr. Zoltán János orvos ezredes, az orvostudományok doktora

A plasztikai sebészet múltja és jelene hazánkban

A plasztikai sebészet Magyarországon jelentős hagyományokkal büszkélkedhet. Néhány régebbi írásos emlék után a 19. század közepétől a gyakorlati és tudományos tevékenység fellendülését számos közlemény és könyv bizonyítja. Ezek közül kiemelkedik Balassa János munkássága.

A plasztikai sebészeti tevékenység szervezett formában akkor indult fejlődésnek, amikor B. V. Petrovskij akadémikus két éves vendégprofesszorsága idején felhívta az egészségügy vezetőinek figyelmét ezen szakma fontosságára. Ennek eredményeként 1953-ban állították fel az első önálló osztályt, amelyet rövidesen követett a Központi Katonai Kórházban létesített osztály. Ez látja el azóta is az OTKI tanszéki feladatait: a szakorvosképzést, valamint a különböző sebészeti szakmákban nélkülözhetetlen plasztikai sebészeti alapismeretek oktatását.

A szakma 1978-ban nyerte el önállóságának elismerését. A Magyar Sebész Társaság keretében 1958-ban megalakult Plasztikai Sebészeti Szakosztály ma több mint 100 tagot számlál. A szakma fejlődését két doktori, 11 kandidátusi tudományos fokozat, számos magyar- és idegennyelvű előadás, közlemény és könyv megjelenése bizonyítja, amelyekkel a szakma képviselői a nemzetközi tudományos életben is elismerést arattak.

A plasztikai sebészet nem megadott testtáj határai által szigorúan körvonalazott ága a sebészetnek. Feladata a testfelszín fejlődési rendellenesség, sérülés vagy betegség okozta alaki és működési zavarainak műtéti megszüntetése vagy javítása. Tevékenysége az egész testre kiterjed és szélesen érintkezik valamennyi műtéti szakma, a legkülönbözőbb testtájak sebészetének tárgykörével. Sajátos feladatai teljesítésére, amelyben legfőbb munkamódszere a szövétátültetés, olyan eljárásokat és technikát dolgoz ki, amelyeket minden sebészeti ágbn alkalmazni lehet és kell.

A plasztikai sebészet eleinte a sebészek hobbija volt. Minden országban akadt néhány sebész, aki jelentős számú plasztikai sebészeti műtétet végzett, sőt új módszereket is felfedezett. Ez a tevékenység a 19. század második felében és a 20. század első évtizedében megélnékvült és kiterjedt, majd az első világháború kohójában egységes, korszerű szakmává olvadt össze. Ebben a háborúban a haditechnika fej-

lődése a sérülések olyan jellegét, lokalizációját és csoportosulását hozta létre, amelyek ellátására különlegesen képzett szakemberekre, speciális felszerelésű kórházakra volt szükség. A háborúban létrehozott kórházi egységek túlélték a háborút, mert a technika és a tudomány fejlődése a tevékenység folytatását, sőt kiterjesztését igényelte. Csehszlovákiában például a háború alatt létesített részleg Burian professzor vezetésével polgári intézménnyé alakult át, amely bekapcsolódott az egyetemi oktatásba, és 1932-ben egyetemi tanszékké vált, a szakma önállóságának elismerésével egyidejűleg. Ugyanez a folyamat teljesedett be Amerikában 1938-ban, Angliában 1946-ban, majd egy sor más országban. Kínában például az ötvenes években Shanghai, Csangesun és Shian városokban egyidőben létesült plasztikai sebészeti klinika.

A két világháború között a szakma módszereinek forradalmi fejlődését élte át. Azok az eljárások, amelyeket a II. világháborúban már rutinszerűen alkalmaztak, az első világháborúban még fantasztikus álomnak tüntek volna. Ezek közül a legjellegzetesebb a bőrpótló eljárások fejlődésének története. Az első világháborúról szóló 300 oldalnyi orvosi beszámoló egyetlen mondat erejéig foglalkozik csak a bőr szabad átültetésével, amely a második világháborúban a plasztikai sebészeti tevékenység 1/3-át tette ki.

A második világháborúban azonnal alkalmazni lehetett a megelőző békeévekben szerzett tapasztalatokat. Az Egyesült Államok hadseregében és tengerészetében a sebészet történetének legnagyobb plasztikai sebészeti állomásait létesítették. Az 1943-ban J. B. Brown irányításával fölállított Valley Forge Hospitalban a háború alatt 40 ezernél több plasztikai műtétet végeztek mortalitás nélkül.

A „D-napig”, a partraszállásig, Angliában 10 nagy plasztikai sebészeti központot létesítettek, amelyeknek lehetőségük volt arra is, hogy a bonyolultabb helyreállításra szorulókat repülőgéppel az Egyesült Államokba szállítsák.

A plasztikai sebészet hatalmas fejlődését és előretörését természetesen akkor sem fogta fel mindenki kellő megértéssel. Az említett Valley Forge Hospital-t meg szemlélő vezető sebész a Pentagonból azt mondta a kis általános sebészeti osztállyal kiegészített hatalmas plasztikai sebészeti intézmény láttán: „Úgy tűnik, hogy itt a fark csóválja a kutyát.”

A szakma önállóvá fejlődése, terebélyesedése, az ismeretanyag hatalmas növekedése, az eljárások sokasodása érvényre juttatta az orvostudomány fejlődésének azon sajátosságát, hogy egy-egy részletet magas fokon uralni csak teljes odafordulással lehet. A megerősödött tudományág tovább osztódott: önállósulni kezdett néhány tárgyköre: először a szájszsebészet, majd az égéskezelés, végül a kézsebészet.

Hazánkban a plasztikai sebészet jelentős hagyományokkal büszkélkedhet. Első írásos emlékünknél, nyúlajk-műtét ismertetése Miskolczy Ferenc 1742-ben megjelent „Manuale Chirurgicum”-ában, amely így szól:

„A nyúlajkú embernek kétfelé nyílt ajakát közepén ki kell metszeni, az bőrit pedig jól öszve kell varrni, s míg a seb öszve nem forr, az varrást benne kell tartani”.

Szaktudomány területéhez tartozó műtéteket szép számban végeztek hazánkban, már a 19. század első felében. Tessényi Zsigmond orvos-doktori disszertációjában beszámol például a Pesti Egyetemen 1826 és 1830 között végzett egy uranoraphiáról, három eredményes nyúlajkműtétről és 21 ajakrák műtétről.

Az első magyar nyelvű átfogó, bár rövid plasztikai sebészeti írásmű Lummitzer Sándor orvos-sebész értekezése, amely a „Képlő Sebészetről” címmel 1844-ben „nyomatott Landerer és Heckenastnál”. A könyv első mondata szépen definiálja a szakmát, amely „a sebeszetnek azon ága, amely az emberi életműség valamely részének csonkaságát vagy hiányát hasonnemű képletek által helyrehozni tanítja”.

Lumnitzer Sándorról el kell mondanom, hogy a szabadságharcban tanúsított magatartásáért büntetésből 5 évig betegápoló közkatonaként kellett Olaszországban szolgálnia. Kiszabadulása után Pesten évekig nem kapott állást, míg végül 1886-ban az I. sz. Sebészeti Klinika vezetőjévé nevezték ki.

Utóda, Réczey Imre rendkívül gazdag plasztikai sebészeti irodalmi munkásságának értéke abban rejlik, hogy írásaiban igyekezett a korabeli külföldi irodalomból megismert műtéti eljárásokat a sebészek körében ismertté tenni.

A 19. század második felében vezető sebészeink koruk tudományos szintjéhez igyekeztek felzárkózni, élénk figyelemmel követték a külföldi irodalmat, és siettek minden újdonságot hazánkban bevezetni.

Thiersch 1886-ban közölte háms-átültetési eljárását. Réczey már a következő évben írásban számol be a módszer sikeres alkalmazásának néhány esetéről. A következő öt évben rajta kívül Kuzmik Pál és Martiny Kálmán előadásokban és közleményekben ismertetik az új módszerrel szerzett tapasztalataikat, módosításait, sőt kísérletes kutatásaik eredményeit is.

Ez a korszak, amelyről Petri azt írta jeles orvostörténeti tanulmányában: „A magyar sebészet ebben az időben elérte a magas nemzetközi mércét, de a világméretű fejlődéshez képest újat nem hozott. Ez a megállapítás — folytatja — elismerésnek van szánva, nem elmarasztalásnak, mert tehetségekben ugyan nem volt hiány, de ennél többre jutni az adott körülmények között nem lehetett.”

Bizonyos, hogy ez a megállapítás az általános sebészetre érvényes, hiszen ennek megítélésére talán senki nem hivatott jobban, mint Petri. De vegyük szemügyre ugyanezen kor, tehát a 19. század közepétől a 20. század első negyedéig terjedő időszak orvosi történetét, a plasztikai sebészet szemszögéből.

Kétségtelen tény, hogy a 19. század második felének három nagy sebésze, Lumnitzer, Réczey és Kuzmik sokat foglalkozott plasztikai sebészettel és sokat írt is róla. Jelentős felfedezésekkel azonban nem gazdagították a szakmát. Pedig „tehetségekben nem volt hiány” — ahogy Petri írja — mert az eredetiség mindannyiuk munkájában megcsillant. Haynal István békési műtőorvos 1867-ben és Hőncz Kálmán kolozsvári sebész 1894-ben közölt szájpadvarratai, Szilágyi Ede és Siklósi Gyula 1873-ban ismertetett szemhéjképzése, Adler Adolf 1880-ban leírt ajak- és pofapótló műtétei, valamint Navratil Imre 1888-ban előadott orrpótlása mind tartalmaz valami szellemes egyéni meglátást vagy módosítást.

Olvashatunk azonban ezen időszak magyar nyelvű szakirodalmában jó néhány olyan eljárásról, amelyet a világirodalom jelentős újításként tart nyilván, csak éppen mások neve alatt, és jó néhány évtizeddel későbbi keltezéssel.

Az első, akinek a nevéhez „a világméretű fejlődéshez képest új” eljárások fűződnek, a magyar sebészet megalapítója: Balassa János.

Balassa Jánosról már kortársai is lelkesedésbe átszapó elismeréssel szóltak. Horváth József 1848-ban megjelent orvostudori értekezésében a következőket írja: „Sokkal örvendetessben kell szóllanom az ajakrákok hazánkban gyógy módjáról ... ugyanis ... újabb időkben az „évekre ugyan ifjú, de tapasztalatra ősz Balassa János egyetemi tanár... szinte bámulást gerjesztő képlő műtéteket leginkább e körnemben szereplő szenvedőknél honosította meg hazánkban”.

Balassa János legismertebb plasztikai sebészeti műve a „Képzőműtétek” (Operationes Plasticae)” című könyv, amely a Magyar Tudományos Akadémián 1861. április 15-én elmondott székfoglaló előadását tartalmazza.

Ebben 40 plasztikai műtétéről számol be, amelyek közül 36 végződött sikeresen, amiről évekkel később végzett ellenőrző vizsgálattal győződött meg, 1860-tól kezdve már fényképezéssel megörökített eseteiben.

Balassa János akadémiai székfoglalójának évében tört ki az amerikai polgárháború. Az északiak seregének igen jól felszerelt és szervezett egészségügyi szolgálata volt, amely nyilvánvalóan kitűnően működött, hiszen Jackson seregének fősebésze, Hunter McGuire mortalitás nélkül végzett 15 000 chloroformos altatásról számol be. Az egészségügyi szolgálat működésének statisztikai feldolgozása is kifogástalan volt. Beszámoltak például 9815 arc sérüléséről, amelyek közül 4914 csak a lágyrészeket érintette.

Ebben a szemmel láthatóan rendkívül pontosan nyilvántartott, nagy anyagban mindössze 32 plasztikai sebészeti műtétről történik említés, ami nem lehet tévedés, hiszen a műtéteket végző sebészek nevét is följegyezték. Balassa műtéti anyaga tehát mennyiségileg is tekintélyes, pedig mindössze 25 ágy állott rendelkezésére, amelynek hatalmas sebészeti forgalma szolgálta például 1866-ban 173 orvos és 56 sebész hallgató oktatását.

Plasztikai sebészeti műtéteinek leggyakoribb lokalizációja a száj és környéke volt. Az akadémiai székfoglalóban részletezett 40 műtétnek csaknem a fele történt ezen a tájon, amit a noma akkori gyakorisága magyaráz.

Különös örömet talált ezekben a műtétekben. Szavait idézve: „az anyagiány változatos alakja és különböző terjedelme miatt, melyekre nézve a képzéshez általános minta (schema) nem létező, a műtőnek kell mindenkinél új meg új modort teremteni.”

Balassa műtéti tevékenységének jelentős tere volt az orr teljes vagy részleges hiányainak a pótlása. Közleményeiben pontosan meghatározza ezen műtétek kettős jelentőségét: a funkcionális helyreállítás, az orrlégzés zavarai elhárításának fontosságát, s egyben a súlyos torzulás megszüntetéséből származó pszichés hatás jelentőségét, ahogy írja: „az emberi méltóság magasztos érzetének visszaszerzését.”

Egyik orrpótló műtétében az alkalmazott lebeny leírásakor a következő, látzólag jelentéktelen technikai részletkérdésre bukkanunk: „Az elcsúsztatás hatékonyságának növelésére kis, haránt irányú bevágást alkalmaztunk, a lebeny metszésvonalának két végpontján”. A tengely irányban elcsúsztatott bőrlebeny mobilitásának növelésére alkalmazott, haránt irányú kis bevágás prioritása a plasztikai sebészet irodalmában az amerikai Richard B. Stark nevéhez fűződik, aki az eljárást 1955-ben írta le, csaknem 100 évvel Balassa után.

Balassa új eljárásainak kidolgozásakor az arc esztétikai egységének széleskörű elemzéséből indul ki. Az orrszárnghiányok pótlásakor például a nasolabialis tájékról vett lebenyt ajánl, amely — szavait idézve — „egyike a legcsinosabb és leg-hálásabb műtéteknek, amely által az alakot érzékenyen sértő hiány egyenlített ki anélkül, hogy a pótlást eláruló hegtömeg maradna hátra”.

Orrszárnypótló eljárását egyébként 1937-ben, csaknem 80 évvel később — újra felfedezte az amerikai Kazanjian és az olaszok legnagyobb plasztikai sebésze: Sanvenero Rosselli.

A plasztikai sebészet történetének egyik legnagyobb alakja: az angol Sir Harold Gillies volt, akinek ötletgazdagsága és szellemessége a valóban jelentős új módszerek egész sorát eredményezte. Ő az, akinek nevéhez — az orosz Filatové mellett — a szakma egyik legfontosabb bőrátültetési eljárása, a hengerlebensplasztika felfedezése kapcsolódik.

1957-ben jelent meg az a kétkötetes könyve, amely életművét foglalja össze, s amelyről csak az elragadtatás hangján lehet beszélni, mert nemcsak kitűnően használható, gyakorlati, bölcs, műhelytitkokkal teli tankönyv, de bepillantást enged egy invenciózus, zseniális ember gondolatvilágába. Gillies még azt is megengedheti magának, hogy szakkönyvében is érvényre juttassa közismert humorát. Tudományos

megállapításait hobbyjaiból, a golfból és a horgászatból vett történetekkel izesíti, saját humoros rajzaival illusztrálva. Nos ennek a könyvnek az orrpótló műtéteket tárgyaló fejezetében, az első kötet 27—28. oldalán Gillies a következőket írja: „...orrplasztikáink kezdeti szakaszában nagy gonddal készítettük a tartóvázat pótló porcot és a tetszetős homloklebenyt, de nem tulajdonítottunk jelentőséget az orr bélésének. Azt gondoltuk, hogy az orrot pótló lebeny kb. 30%-os zsugorodása elkerülhetetlen, ezért a lebenyeket bőkezűen nagyra szabtuk, mégsem voltak soha eléggé nagyok.”

Ezután részletesen leír egy esetet, amelynek kapcsán felismerte a nyálkahártya pótlásának jelentőségét, és ettől kezdve a bélés kialakításával már sikerült e lebenyek zsugorodását megakadályoznia.

Történt pedig mindez Angliában, 1916 táján.

Nézzük meg ezek után, mit ír Balassa János 1863-ban kelt „Új műtétmódorok az orrképlés körül” című dolgozatában.

„...A felpántált háromszögletű bőrlebeny, mely eleinte orrszerűen fennállott, később lágy képleti mivoltánál fogva és a belső sebes lapján el nem hárítható heges zsugorodás folytán lelapul és bekorhad...”

Felismeri tehát a zsugorodás okát és annak megakadályozása céljából először irodalmi ismeretei alapján, a francia sebészek által leírt osteoplasztikával próbálkozik. Amikor azonban ettől sem lát eredményt, saját gondolataiban találja meg a kiutat: legközelebbi orrpótló műtétében a hiányt környező hegeket úgy preparálja fel, hogy azok a hiány felé nyelezett lebennyé alakulnak át, ezeket a középvonalban egymással összevarrja, és így gondoskodik az orr bélésének helyreállításáról. Ez a módszer biztosítja a homloklebennyel kialakított lágyrész orr alakjának tartósságát.

Balassa János nagysága nemcsak abban állott, hogy korának színvonalára emelte hazánkban a sebészetet, és számos új műtéti eljárást honosított meg, hanem azt a magyar orvost tisztelhetjük benne, aki a nemzetközi nagyságokat is túlszárnyalta, olykor fél évszázaddal megelőzte abban a szakmában, amelyben invenciója, alkotó zsenialitása szárnyra kelhetett: a plasztikai sebészetben.

Ezt a tényt ő maga is tudta. Balassa János, a szerénység megtestesítője, azzal vezet be egyik könyvét, hogy eredményeket mutat be: „Azon gyógyművészeti munkakörből, melyen hazánk, úgy hisszük, nemcsak kiállja a versenyt a külfölddel, de önálló és eredeti működés által az alkotásnak és gyarapításnak szerepére is tart hat némi igényt.”

Balassa János nem az egyetlen nagy elődeink közül, akinek jelentős felfedezését a világirodalom nyilvántartja — ha más neve alatt is. Nézzünk erre további példákat.

Körülbelül egy évtizede új szövetpótló eljárás terjedt el: az úgynevezett musculocutan lebenyek átültetése.

A módszer lényege az, hogy a hiány szomszédságából bőrt, zsírszövetet, fasciát és izmot egy összefüggő egységben ültetnek át, úgy, hogy az izom saját erei biztosítják az egész szövettömeg kiváló vérellátását.

Az eljárás előnyeinek felismerését a pótláshoz felhasználható területek módszeres kutatása, újabb lehetőségek keresése követte.

Az eljárás felfedezőjeként az irodalom az amerikai Neal Owens-t ismeri el, aki 1955-ben közölte a sternocleidomastoideus izommal összefüggő bőrlebeny felhasználását a bucca áthatoló hiányainak pótlására.

Az Orvosi Hetilap 1911. évi 24. számának 425. oldalán az alábbi leírást olvashatjuk a szájnyalkahártya pótlásáról: „A defectust egy, az arcról és a nyakról vett

téglányi alakú bőrlebennyel pótolom, amely a musculus masseteren ül, egyébként teljesen körül van vágva”.

A közlemény szerzője Pólya Jenő, aki ebben a dolgozatban már négy gyógyult betegről számol be. Az eljárás vázlatos rajzát későbbi közleményében adja meg, további számos sikeres eset kapcsán.

Ezen világirodalmi jelentőségű közlést számos új eljárás bemutatása előzte meg és követte, Pólya teremtő zsenialitásának bizonyítékaként.

1909-ben két új módszert is közöl: egyik az orrcsúcs pótlása a philtrumból vett lebennyel, a másik pedig áthatoló pofahiány esetén a massetertájrról vett lebeny felhasználása a fedőbőr pótlására.

A következő évben jelenik meg az arteria temporalis által ellátott lebeny felhasználásáról írott cikke, amelynek különleges érdekessége az, hogy a világirodalomban először közli a lebenytadó helyen keletkezett sebfelszín azonnali fedését Thierschféle szabad átültetéssel.

1918-ban módosítja Simanovszkij műtétét, a hegesen elhúzott szájzug reponálására alkalmazza a Z-plasztikát. 1920-ban két új módszert is ismertet a belső szemzug mellett ülő carcinoma kimetszése után keletkezett hiány lokális pótlására.

Pólya Jenő kortársa, Mutschenbacher Tivadar 1912-ben számos, eredetinek mondható eljárást közölt. Ezek közül leginkább figyelemre méltó az az ívelt lebeny, amelyet később ifj. Imre József tökéletesített és alkalmazott szemhéjhiányok pótlására. Ez az eljárás már utat tört a világirodalmi elismerés felé és „magyar lebeny” néven vált általánosan ismertté.

Az első világháború végén alakul meg az első plasztikai sebészeti osztály hazánkban, ahol — katonakórházban — Ertl János a háborús sérültek helyreállítását végzi kitűnő eredményekkel. Munkássága megérdemelte volna, hogy — Burianéhoz hasonlóan — túlnőjön a háborús sérültek helyreállításának feladatkörén, és biztosítsa az egyre nagyobb számú ipari és közlekedési sérültek, valamint a fejlődési rendellenességgel születettek rehabilitációját. Sajnos, ezt Magyarország akkori gazdasági és politikai helyzete nem tette lehetővé.

1921-ben jelent meg Ertl János első könyve, amelynek előszavában azt olvashatjuk, hogy „...a plasztikai sebészet ma már oda fejlődött, hogy a sebészet egy kialakult fejezetévé vált”.

A könyv új korszak kezdetét jelzi, amelyben a morfológiai szemlélet, a pusztán technikai kérdések feszegetése már háttérbe szorul, és az élettani ismeretek alkalmazása nyit új utat a sebészi gondolkodás számára. A könyv a csontszövet regenerációs folyamatának elemzésére alapozott néhány új műtéti eljárást közöl. Ezek sorában legnagyobb jelentőségű a koponyacsont pótlására leírt, úgynevezett „virágszirom-plasztika”, amely a koponyacsont anatómiai struktúráját és alakját, domborulatát is helyreállítja. A durát és a lamina internát a hiány környezetéből vett periosteum corticalis lebeny pótolja, a lamina externát és a pericraniumot pedig a láb-szárból vett és szabadon átültetett hajlítható periosteum corticalis transplantatum, melyek consolidatiója közben az agy pulsatiója biztosítja a kellő alak kialakulását.

Olyan világirodalmi jelentőségű, új, eredeti eljárás ez, amely — amint azt saját gyakorlatunkban elvégzett közel 100 eredményes műtét is igazolja — ma is, változatlan formában alkalmazható.

A két világháború közötti időben a szakmát csak néhány szakember gyakorolta, leginkább magánykorlat keretében.

A plasztikai sebészeti tevékenység hazánkban akkor indult szervezett formában fejlődésnek, amikor Borisz Vasziljevics Petrovskij professzor, akadémikus és később a Szovjetunió egészségügyi minisztere, budapesti két éves vendégprofesszor-

sága idején felhívta az egészségügy vezetőinek figyelmét ezen szakma fontosságára. A klinikáján létesített részleg nőtte ki magát az ország első közkórházi osztályává, Érczy Miklós vezetésével, 1953-ban, amely azóta is kiváló eredményekkel működik.

Ezt követte rövidesen a Központi Katonai Kórház plasztikai sebészeti osztályának létesítése, amely az Egészségügyi Minisztériumtól kapott státusokkal megerősítve, az OTKI tanszéki feladatait: az oktatást és továbbképzést is ellátja. Ezt a munkát nemcsak a szorosra vett szakorvosképzésre és továbbfejlesztésre korlátozzuk, hanem egyéni és csoportos továbbképzés céljából fogadunk minden műtéti szakmában dolgozó orvost. Felfogásunk szerint ugyanis a plasztikai sebészeti alapismeretek nélkülözhetetlenek minden sebészeti szakmában, de főleg minden olyan szakma orvosa számára, aki sérülteket lát el, vagy műtéti tevékenysége (például daganatok eltávolítása) során szövethiány keletkezhet. Szép számmal jönnek hozzánk külföldi orvosok is továbbképzésre, valamint tapasztalatcsere céljából.

A tudósképzés feladatát is ellátjuk: hazai és külföldi orvosok munkásságát irányítjuk, segítjük a tudományos fokozatok megszerzésében.

Jelentős feladatunk a külföldi intézményekkel való együttműködés is rendszeres kölcsönös előadások formájában, társulás könyvek írására, oktatófilmek készítésére.

A plasztikai sebészet feladatkörének, lehetőségeinek széleskörű megismerése folytán rohamosan növekvő igények kielégítésére, a szakma iránt érdeklődő orvosok agilitásának hatására, részben oktató munkánk eredményességének jeleként is az ország több városában (Szentés, Szeged, Miskolc, Pécs, Debrecen) kisebb decentrumok létesültek, amelyek idővel önálló osztályokká nőttek ki magukat.

A gyakorlatban jól induló és működő szakma természetesen szorgalmazta további fejlődését: az oktató és tudományos feladatok megvalósítására központi intézmény, tanszék felállítását és önállóságának jogi elismerését kérte. Ebben a törekvésben mindenkor élvezte a vezető sebészek és szakmai fórumok támogatását.

Ennek köszönhető, hogy a 9/1978. sz. Eü. Min. rendelet a plasztikai sebészetet is felvette az önálló, ráépített szakmák sorába, és meghatározta a szakorvosi cím megszerzésének feltételeit. A rendelet megjelenése után, addigi gyakorlati és tudományos tevékenységük alapján közel huszan nyerték el vizsga nélkül a szakorvosi címet és azóta még többen tettek eredményes vizsgát.

Sajnos a központi intézet létesítését még nem sikerült kiharcolnunk, s ezért világvizonylatban súlyosan hátrányos helyzetben vagyunk. Ennek a helyzetnek a fonaktségát jól tükrözi, ha nem is a legfejlettebb, legnagyobb országokkal hasonlítjuk össze helyzetünket, csak a szomszédos szocialista országokéval.

Csehszlovákiában három plasztikai sebészeti egyetemi klinika működik, egy akadémiai kutatóintézet és egy szövetkonzerválási kutatóállomás; Lengyelországban két egyetemi klinika és minden egyetemen a sebészeti és gyermeksebészeti klinikán belül egy-egy önálló plasztikai sebészeti osztály; Jugoszláviában három klinika működik. Romániában a fővárosban létesített, 250 ágyas klinika mellett a vidéki központokban is működnek önálló osztályok. Az NDK-ban két klinika és minden egyetemi városban egy-egy osztály működik; itt valósították meg csehszlovák példára először a fejlődési rendellenességek központosított kezelését.

A plasztikai sebészeti tudományos tevékenység elősegítésére a sebész szakcsoport keretében 1958-ban alakult meg a plasztikai sebészeti szakosztály, 38 taggal. Az első tudományos ülést az év december 13-án tartottuk meg kórházunkban. Ma a Magyar Sebész Társaság Plasztikai Sebészeti Szakosztálya 128 tagot számlál. Ennek a gyors növekedésnek az a magyarázata, hogy célkitűzéseink láttán felvételre jelentkeztek mindazok a különböző szakmájú sebészek, akik nem kizárólag és teljes munkaidőben, de rendszeresen foglalkoznak működési területükön belül plasztikai seb-

szeti műtétekkel, mert megfelelő fórumot találtak érdeklődésük és mondanivalójuk számára a szakosztály rendezvényein.

A szakma fejlődését két doktori és 11 kandidátusi disszertáció, számos könyv, sok hazai és idegen nyelvű közlemény mutatja. Tekintélyt szereztünk a nemzetközi tudományos életben is. A magyar szakemberek — a lehetőségeik adta gyakorisággal — nemcsak előadóként szerepelnek nemzetközi kongresszusokon és egyetemen, de moderátorok, ülés- és szekcióelnöki felkéréseket is kapnak. Két nemzetközi folyóirat szerkesztői bizottságában is részt veszünk.

Bizunk abban, hogy a mi közelmúltunk és jelenünk tevékenységében is találunk majd késői utódaink a nagy elődök példájához méltó, némi elismerésre való.

Полковник м/с Я. Золтан:

ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ ПЛАСТИЧЕСКОЙ ХИРУРГИИ В ВЕНГРИИ

Пластическая хирургия в Венгрии гордится богатыми традициями. После нескольких древних письменных памятников, от середины 19 века развитие теории и практики пластической хирургии вырисовывается из ряда публикаций и монографий. Среди них выделяется научное творчество Яноша Балашша.

Развитие пластической хирургии в организованной форме начиналось во время профессорства в Будапеште академика Б. В. Петровского, кто обращал внимание руководителей здравоохранения на важность данной области хирургии. В результате этого в 1953. г. было создано первое самостоятельное отделение пластической хирургии страны, а недолго после этого — отделение пластической хирургии Центрального Военного Госпиталя, которое и с тех пор выполняет и задачи кафедры Института усовершенствования врачей: подготовку и усовершенствование пластических хирургов и обучение основ пластической хирургии, необходимых во всех областях хирургии.

В 1978 г. пластическая хирургия была признана самостоятельной дисциплиной. Секция пластической хирургии, созданная в 1958 г. в рамках Общества венгерских хирургов, сегодня насчитывает больше чем 100 членов. О развитии пластической хирургии свидетельствуют присуждение степени доктора наук в 2 случаях, степени кандидата наук в 11 случаях и появление многочисленных докладов, публикаций и книг на венгерском и на иностранных языках, которыми представители данной специальности получили признание и в международной научной жизни.

Col. J. Zoltán M.D.M.C.:

THE PAST AND THE PRESENT OF PLASTIC SURGERY IN HUNGARY

The plastic surgery has great traditions in Hungary. After some records of past ages, the development of the theory and practice of plastic surgery from the middle of the 19th century is evidenced by several publications. From among them the most significant is the life-work of János Balassa.

The development of the Hungarian plastic surgery in an organized form started during the two years of the professorate in Budapest of B.V. Petrowskii who called attention of the health service leaders to the high importance of plastic surgery. As a result of this, the first independent department of plastic surgery was set up in 1953. Soon after a department of plastic surgery was instituted in the Central Military Hospital which ever since has been charged to function as the Plastic Surgery Department of the Postgraduate Medical School, i.e. to train specialists of plastic surgery and to educate fundamentals of plastic surgery needed for every operative surgeon.

In 1978 the plastic surgery became an independent discipline. The Section of Plastic Surgery instituted in 1958 within the Hungarian Surgical Society has now more than 100 members. The growth of this branch of knowledge, is evidenced by 2 doctor's degrees, 11 candidate's degrees, several papers and books published in Hungarian and in foreign languages making a world-wide reputation for their authors.